

ANEKS I: OPŠTI USLOVI ZA UGOVORE O PRUŽANJU USLUGA ZA SPOLJNE AKTIVNOSTI EVROPSKE ZAJEDNICE

SADRŽAJ

PRELIMINARNE ODREDBE	0
Član 1 Definicije i konvencije	0
Član 2 Obaveštenja i pismena saopštenja	1
Član 3 Prenos ugovornog prava	1
Član 4 Podugovor (sporedni ugovor)	1
OBAVEZE UGOVARAČA	2
Član 5 Pružanje informacija	2
Član 6 Pomoć oko lokalnih propisa	2
OBAVEZE KONSULTANTA	2
Član 7 Opšte obaveze	2
Član 8 Kodeks ponašanja	3
Član 9 Sukob interesa	3
Član 10 Administrativne i finansijske kazne	4
Član 11 Specifikacije i tehnička dokumentacija	4
Član 12 Naknada štete	4
Član 13 Zdravstveno osiguranje i ostali vidovi osiguranja	5
Član 14 Prava na intelektualnu i industrijsku svojinu	6
PRIRODA USLUGA	6
Član 15 Obim usluga	6
Član 16 Osoblje i oprema	6
Član 17 Zamena članova osoblja	7
Član 18 Pripravnici	7
IZVRŠENJE UGOVORA	7
Član 19 Odlaganje izvršenja	7
Član 20 Izmene i dopune ugovora	8
Član 21 Radno vreme	9
Član 22 Pravo na odmor	9
Član 23 Informacije	9
Član 24 Evidencija	9
Član 25 Verifikacija od strane organa Evropske zajednice	9
Član 26 Periodični i finalni izveštaji o toku realizacije	10
Član 27 Odobravanje izveštaja i dokumenata	10
PLAĆANJA I NAPLATA POTRAŽIVANJA	10
Član 28 Kontrola rashoda	10
Član 29 Plaćanja i zatezna kamata	11
Član 30 Finansijska garancija	12
Član 31 Naplata potraživanja od Konsultanta	13
Član 32 Korekcija cena	13
Član 33 Plaćanje trećim licima	13
KRŠENJE I RASKID UGOVORA	13
Član 34 Kršenje ugovora	13
Član 35 Suspenzija ugovora	14
Član 36 Raskid ugovora od strane Ugovarača	14
Član 37 Raskid ugovora od strane Konsultanta	15
Član 38 Vis major (Viša sila)	15
Član 39 Smrt	16
REŠAVANJE SPOROVA	16
Član 40 Rešavanje sporova	16

PRELIMINARNE ODREDBE

Član 1 Definicije i konvencije

- 1.1 Ukoliko je ovaj ugovor sačinjen na više jezika, engleska verzija ima prednost u slučaju da se verzije na različitim jezicima ne slažu.
- 1.2 Zaglavlja i naslovi u delu Opšti uslovi neće se smatrati sastavnim delom ugovora i neće se uzimati u obzir prilikom interpretacije ugovora.
- 1.3 U ovom ugovoru važe navedene definicije.

Upravni nalog: bilo koja pismena ili usmena instrukcija ili nalog koje Direktor projekta izdaje Konsultantu, a tiče se pružanja usluga.

Zemlja korisnica: zemlja ili država van Evropske unije sa kojom je Evropska zajednica ugovorila program o saradnji.

Budžetski pregled: kod ugovora zasnovanih na novčanoj naknadi, tabela u kojoj se rasčlanjuje vrednost ugovora, i jasno prikazuju visina novčanih naknada i pokriće za neočekivane troškove.

Proгноza protoka novca: procena Konsultanta o protoku novca koja direktno proizilazi iz izvršenja ugovora zasnovanih na novčanoj naknadi.

Poravnanje: iznos troškova načinjenih po ugovoru koje Ugovarač, nakon provere izveštaja o kontroli rashoda, prihvata i umanjuje sa ukupne sume avansnih plaćanja po ugovoru.

Komisija: Evropska komisija.

Konsultant: ugovorna strana koje se ugovorom obavezuje da pruži usluge.

Ugovor: sporazum koji potpisuju ugovorne strane radi pružanja usluga, uključujući sve priloge i sva dokumenta u njemu sadržana, zajedno sa ovim Opštim uslovima.

Ugovarač: vlada zemlje korisnice ili pravno lice, kojim upravlja javno ili privatno pravo, potpisnik ugovora ili u čije ime se ugovor potpisuje sa Konsultantom.

Ugovorna vrednost: iznos dat u Članu 3 u delu Posebni uslovi.

Dan: kalendarski dan.

EZ: Evropska zajednica.

EU: Evropska unija.

Evro: Evropska valuta.

EuropeAid Web site:
http://europa.eu.int/comm/europeaid/index_en.htm

Ugovor zasnovan na novčanoj naknadi: ugovor po kojem se za izvršene usluge stručnjacima isplaćuje fiksna novčana naknada za svaki radni dan.

Opšta odšteta: iznos koji nije naveden u ugovoru, a koji sud ili arbitražni sud dodeljuje kao kompenzaciju oštećenoj strani zbog raskida ugovora od strane jedne od njih, ili su se same ugovorne strane složile oko iznosa.

Ugovor zasnovan na ukupnoj ceni: ugovor u skladu s kojim za sve pružene usluge postoji tačno određena cena koja uključuje sve.

Likvidna odšteta: novčano obeštećenje koje stoji u ugovoru, a koje jedna ugovorna strana mora da plati drugoj ugovornoj strani zbog neizvršavanja ugovora ili jednog njegovog dela.

Mesec: kalendarski mesec

Nacionalna valuta: valuta zemlje korisnice.

Projekat: projekat u vezi sa kojim treba pružiti usluge predviđene ugovorom.

Direktor projekta: fizičko ili pravno lice koje je odgovorno za praćenje implementacije ugovora u ime Ugovarača.

Usluge: aktivnosti koje Konsultant izvodi u skladu sa ugovorom kao što su tehnička pomoć, obuka, izrada studija i tehničke dokumentacije.

Uslovi angažovanja: dokument u Aneksu II koji formuliše Ugovarač, gde se daje definicija zahteva i/ili ciljeva u vezi sa pružanjem usluga, i ukoliko je važno, sa posebnim naglaskom na metode i resurse koje treba da koristi Konsultant kao i/ili rezultate koje treba ostvariti.

Rokovi: oni vremenski intervali u ugovoru koji počinju na dan nakon čina ili događaja koji se uzimaju za početak tog vremenskog intervala. Ukoliko se poslednji dan tog vremenskog intervala padne u neradni dan, on se onda završava na kraju prvog radnog dana od poslednjeg dana tog vremenskog intervala.

- 1.4 Gde kontekst to dopušta, reči koje su u jednini će označavati i množinu i obrnuto, a reči koje su u muškom rodu će označavati i ženski rod i obrnuto.
- 1.5 Smatraće se da reč "zemlja" označava državu ili teritoriju.
- 1.6 Reči kao što su lica i strane odnose se na firme i kompanije i sve pravno sposobne organizacije.

Član 2 Obaveštenja i pismena saopštenja

- 2.1 Uvek kada postoji rok za prijem pismenih saopštenja, pošiljalac treba da traži potvrdu prijema svog saopštenja. Za svaki slučaj, pošiljalac će preuzeti sve neophodne mere da obezbedi blagovremeni prijem svog saopštenja.
- 2.2 Svako obaveštenje, saglasnost, odobrenje ili odluka u skladu sa ugovorom biće u pisanoj formi, osim ako nije drugačije naznačeno, i neće biti bez razloga zadržano ili odloženo.
- 2.3 Sve usmene instrukcije ili nalozi biće potvrđeni u pismenoj formi.

Član 3 Prenos ugovornog prava

- 3.1 Sporazum o prenosu ugovora ili njegovog dela od strane Konsultanta trećem licu.
- 3.2 Konsultant neće, bez prethodne pismene saglasnosti Ugovarača, preneti prava ugovora ili jednog njegovog dela, kao ni povlastice i koristi koji iz njega proizilaze.
- 3.3 Odobrenje o prenosu ugovornih prava od strane Ugovarača neće osloboditi Konsultanta od obaveza prema već ostvarenom delu ugovora ili dela ugovora čija prva nisu preneti.
- 3.4 Asignati moraju da zadovolje kriterijum podobnosti koji se primenjuje prilikom dodele ugovora.

Član 4 Podugovor (sporedni ugovor)

- 4.1 Svaki sporazum kojim Konsultant poverava pružanje dela usluga trećem licu.
- 4.2 Konsultant mora unapred da traži pismeno odobrenje od Ugovarača pre nego potpiše podugovor. Ovlašćenje će se odnositi na usluge predviđene podugovorom i identitet potencijalnog podizvođača. Ugovarač će, s obzirom na odredbe Člana 2.2, u roku od 30 dana od prijema obaveštenja, obavestiti Konsultanta o svojoj odluci, navodeći razloge u slučaju da ne izda odobrenje.
- 4.3 Podugovorom se ne stvaraju nikakvi ugovorni odnosi između podizvođača i Ugovarača.

- 4.4 Konsultant je odgovoran za sve postupke, propuste i nemarnost podizvođača i njihovih stručnjaka, agenata i radnika, kao da su ti postupci, propusti i nemarnost delo stručnjaka, agenata i radnika samog Konsultanta. Odobrenje koje Ugovarač daje za potpisivanje podugovora u vezi sa bilo kojim delom ugovora ili sa angažovanjem podizvođača, od strane Konsultanta, za obavljanje usluga, ne oslobađa Konsultanta od obaveza predviđenih ugovorom.
- 4.5 Ako Ugovarač ili Direktor projekta smatraju da podizvođač nije kompetentan za izvršavanje svojih dužnosti, Ugovarač ili Direktor projekta mogu zahtevati od Konsultanta ili da, kao zamenu, nađe drugog podizvođača koji će imati kvalifikacije i iskustvo koje su prihvatljive za Ugovarača ili da sam Konsultant ponovo preuzme pružanje tih usluga.
- 4.6 Podizvođači moraju da zadovolje kriterijum podobnosti koji se primenjuje prilikom dodele ugovora.
- 4.7 One usluge koje Konsultant poverava podizvođaču, podizvođač ne može poveriti trećem licu.
- 4.8 Svaka promena podizvođača bez prethodnog odobrenja Ugovarača smatraće se kršenjem ugovora.

OBAVEZE UGOVARAČA

Član 5 Pružanje informacija

- 5.1 Ugovarač će blagovremeno pružati Konsultantu sve informacije i/ili dokumentaciju koju poseduje, a koje može biti bitna za izvođenje ugovora. Takva dokumenta biće vraćena Ugovaraču po završetku izvršenja ugovora.
- 5.2 Ugovarač će, koliko je to moguće, sarađivati sa Konsultantom da bi mu pružio informacije koje on s pravom može tražiti da bi izvršio ugovor.

Član 6 Pomoć oko lokalnih propisa

- 6.1 Konsultant može tražiti pomoć od Ugovarača zemlje korisnice da bi dobio kopije zakona, propisa i informacija o lokalnim običajima, navikama i zakonima u zemlji gde treba da pruži usluge, a što može imati uticaja na Izvođača u pogledu izvršavanja obaveza predviđenih ugovorom. Ugovarač može da naplati Izvođaču takvu vrstu pomoći, i to će ići na teret Konsultanta.
- 6.2 U zavisnosti od zakonskih odredbi i normativa o radu stranih državljana i firmi u zemlji u kojoj treba da se pruže usluge, Ugovarač zemlje korisnice će uložiti napor da olakša Izvođaču pribavljanje svih potrebnih viza i odobrenja, uključujući i dozvole za rad i boravak za osoblje čije usluge Izvođač i Ugovarač smatraju neophodnim, kao i dozvola za boravak njihovih porodica.
- 6.3 Ugovarač će dati svojim radnicima, posrednicima i predstavnicima sve one instrukcije koje su neophodne ili poželjne da bi olakšale brzo i efikasno pružanje usluga.
- 6.4 Konsultant će poštovati međunarodno priznate ključne standarde rada, npr. ILO ključne standarde rada, konvencije o slobodi udruživanja i kolektivnog pogađanja, eliminisanje prisilnog i prinudnog rada, eliminisanje diskriminacije u pogledu zapošljavanja i struke, i ukidanje zapošljavanja dece.

OBAVEZE KONSULTANTA

Član 7 Opšte obaveze

- 7.1 Konsultant će poštovati i pridržavati se svih zakona i propisa koji su na snazi u zemlji korisnici i preduzeće sve mere da se njegovo osoblje, izdržavana lica i zaposleni radnici pridržavaju svih tih zakona i propisa. Konsultant će nadoknaditi štetu Ugovaraču po svakom zahtevu ili sudskom postupku koji su rezultat kršenja tih zakona i propisa od strane Konsultanta, njegovih radnika ili izdržavanih lica.
- 7.2 Konsultant će brižljivo, efikasno i marljivo pružiti usluge navedene u ugovoru, u skladu sa vrhunskom profesionalnom praksom.
- 7.3 Konsultant će postupati u skladu sa upravnim nalogom koji mu daje Direktor projekta. Kada Konsultant smatra da zahtevi iz upravnog naloga prevazilaze ovlašćenja Direktora projekta ili okvir ugovora, on će, pod pretnjom zastarevanja,

izvestiti Direktora projekta i obrazložiti svoje mišljenje u roku od 30 dana od dana prijema istog. Postupanje po pismenoj naredbi biće suspendovano zbog ovog izveštavanja.

- 7.4 Konsultant će sva dokumenta i dobijene informacije u vezi sa ugovorom smatrati kao privatne i poverljive, i neće, osim u slučaju da su neophodne za izvršavanje istog, biti objavljivane ili otkrivane pojedinih ugovora bez prethodnog pismenog odobrenja Ugovarača ili Direktora projekta nakon konsultacija sa Ugovaračem. Ako dođe do neslaganja oko neophodnosti bilo kakvog objavljivanja ili otkrivanja zarad ugovora, konačna je odluka koju donosi Ugovarač.
- 7.5 Ako je Konsultant konzorcijum od dva i više lica, svi oni skupa i pojedinačno će biti u obavezi da ispunjavaju uslove ugovora. Osoba koju je konzorcijum imenovao da ih zastupa po pitanjima iz ugovora imaće ovlašćenje da obaveže konzorcijum.
- 7.6 Svaka izmena sastava konzorcijuma bez prethodne saglasnosti Ugovarača smatraće se kršenjem ugovora.
- 7.7 Osim ako se EZ ne slaže ili ne zahteva drugačije, Konsultant će preduzeti sve neophodne korake da obezbedi da se da odgovarajući publicitet finansiranju od strane EU. Ti koraci moraju odgovarati pravilima koji se primenjuju za vidljivost eksternih radnji kako je to definisala i objavila EZ.

Član 8 Kodeks ponašanja

- 8.1 Konsultant će se uvek ponašati lojalno i nepristrasno i kao pouzdan savetnik Ugovarača u skladu sa pravilima i/ili kodeksom ponašanja svoje profesije, kao i sa određenom dozom diskrecije. On će posebno paziti da javnosti ne saopštava ništa što se tiče projekta ili usluga bez prethodnog odobrenja Ugovarača, i neće preduzimati nikakve aktivnosti koje se kose sa njegovim ugovornim obavezama prema Ugovaraču. On neće ni na koji način kompromitovati Ugovarača bez prethodnog pismenog odobrenja, i uvek će, gde je to moguće, ovu svoju obavezu jasno staviti do znanja trećem licu.
- 8.2 U toku perioda izvršenja ugovora, Konsultant i njegovo osoblje će poštovati ljudska prava i preduzeće sve da se ne ogreše o političke, kulturne i religiozne običaje koji preovlađuju u zemlji korisnici.
- 8.3 Ako Konsultant ili iko od njegovih podizvođača, osoblja, agenata ili službenika ponudi da da ili se složi da ponudi ili da ili da bilo kom licu bilo kakav poklon, mito, napojnicu ili proviziju kao podstrek ili nagradu za obavljanje ili izbegavanje obavljanja neke radnje u vezi sa ovim ugovorom ili bilo kojim ugovorom sa Ugovaračem, onda Ugovarač može da okonča ugovor bez štete po ugovorom stečena prava Konsultanta.
- 8.4 Plaćanje Konsultantu po ugovoru će biti jedini prihod ili dobit koja može proizaći iz ugovora, i niti on niti iko od njegovog osoblja neće primiti nikakvu proviziju, popust, novčanu naknadu, indirektnu isplatu ili bilo kakvu drugu naknadu u vezi sa ili u odnosu na njegove obaveze iz ugovora ili oslobađanje od istih.
- 8.5 Konsultant neće imati nikakvu dobit, direktnu niti indirektnu, od prihoda od autorskog prava, napojnicu ili proviziju u vezi sa bilo kojim patentiranim ili zaštićenim artiklom ili postupkom koji se koristi u okviru ili u svrhu ovog ugovora ili projekta, bez pismenog odobrenja Ugovarača.
- 8.6 Konsultant i njegovo osoblje će se držati profesionalnog principa čuvanja tajne, tokom trajanja projekta i nakon završetka istog. U vezi sa tim, osim kada postoji pismena saglasnost Ugovarača, niti Konsultant niti osoblje koje je on zaposlio ili angažovao neće nikada saopštavati nijednom licu ili entitetu bilo kakve poverljive informacije koje su im poverene ili do kojih su sami došli, niti će obelodanjivati informacije koje se tiču smernica formulisanih tokom pružanja usluga ili su nastale kao rezultat istih. Isto tako, oni neće na štetu Ugovarača iskoristiti dostavljene im informacije ili one koje su nastale kao rezultat studija, testova i istraživanja sprovedenih u okviru ili u svrhu izvođenja ovog ugovora.
- 8.7 Izvršenje ugovora neće izazvati neuobičajene trgovinske troškove. Ako se pojave takvi neuobičajeni trgovinski troškovi, ugovor će prestati da važi. Neuobičajeni trgovinski troškovi su provizije koje nisu pomenute u ovom ugovoru ili ne proizilaze iz pravilno zaključenog ugovora u vezi sa ovim ugovorom, provizije koje nisu plaćene za bilo koju stvarnu ili legitimnu uslugu, provizije doznačene na neku poresku oazu, provizije koje prima lice koje nije jasno identifikovano ili provizija plaćena firmi koja ima sve karakteristike paravana nekim drugim firmama.
- 8.8 Na zahtev Ugovarača Konsultant će mu dostaviti dokaze koji se tiču uslova pod kojim se ugovor izvršava. Ugovarač može da proveri dokumentaciju ili sprovede provere na licu mesta ukoliko smatra da je neophodno da nađe dokaze u slušaju sumnjivih neobično visokih vanrednih troškova.

Član 9 Sukob interesa

- 9.1 Konsultant će preduzeti sve neophodne mere da spreči ili okonča svaku situaciju koja može kompromitovati nepristrasno i objektivno sprovođenje ugovora. Takav sukob interesa može da nastane posebno kao rezultat ekonomskih interesa, političkih i nacionalnih afiniteta, porodičnih ili emotivnih veza, ili nekih drugih bitnih veza ili zajedničkih interesa. O svakom sukobu interesa koji bi mogao da nastane tokom izvršenja ovog ugovora Ugovarač se mora pismenim putem izvestiti bez odlaganja.
- 9.2 Ugovarač zadržava pravo da potvrdi da su mere adekvatne i može zahtevati preduzimanje dodatnih mera ukoliko je to neophodno. Konsultant će preduzeti sve kako njegovo osoblje, uključujući i upravu, ne bude u situaciji koja može dovesti do sukoba interesa. Bez štete po Član 7, Konsultant će zameniti, odmah i bez nadoknade od strane Ugovarača, svakog onog ko bude izložen takvoj situaciji.
- 9.3 Konsultant će se uzdržavati od svakog kontakta koji može kompromitovati njegovu nezavisnost ili nezavisnost njegovog osoblja. Ako Konsultant ne uspe da održi takvu nezavisnost, Ugovarač može, bez štete po ostvarivanje odštete zbog novonastale situacije, odmah da otkáže ugovor bez zvaničnog obaveštenja o tome.
- 9.4 Konsultant će nakon zaključenja ili otkazivanja ugovora ograničiti svoju ulogu u vezi sa pružanjem usluga na projektu. Osim u slučaju kada postoji pismena dozvola od strane Ugovarača, Konsultant i svaki drugi izvođač, konsultant ili dobavljač sa kojim je Konsultant povezan ili udružen biće isključen iz izvođenja radova, nabavki i ostalih usluga na projektu u svakom smislu, uključujući i tender za bilo koji deo projekta.
- 9.5 Državni službenici i ostali predstavnici javne uprave zemlje korisnice, bez obzira na njihov administrativni položaj, neće biti upošljavani kao stručnjaci po ugovorima koje finansira EZ u zemlji korisnici, osim ukoliko Ugovarač nije dao pismeno odobrenje.
- 9.6 Konsultant i svako ko potpada pod njegovu nadležnost ili kontrolu prilikom izvođenja ovog ugovora ili neke druge radnje neće imati pristup finansiranju EZ koje je na raspolaganju u okviru istog projekta.

Član 10 Administrativne i finansijske kazne

- 10.1 Bez štete po primenu kazni predviđenih ugovorom, ako je Konsultant kriv zbog davanja lažnih izjava ili je otkriveno da nije uspeo da ispuní ugovorne obaveze tokom ranijih procedura nabavki, biće isključen iz procesa dodeljivanja ugovora i donacija koje finansira Evropska komisija u periodu od maksimalno dve godine od trenutka kada je prekršaj otkriven, što će biti potvrđeno nakon kontradiktornog postupka sa Konsultantom. Konsultant može da izloži argumente protiv kazne u roku od 30 dana od objavljivanja kazne, tako što će dostaviti dosije ili slična dokumenta. Ako nema nikakve reakcije u njegovu korist ili pismenog povlačenja odluke o kazni od strane Evropske komisije u roku od 30 dana od dana podnošenja pomenutih argumenata, odluka o uvođenju kazne postaje obavezujuća. Period za koji važi isključenje može biti proširen na tri godine ukoliko je prekršaj ponovljen tokom perioda od pet godina od prvog prekršaja.
- 10.2 Konsultanti za koje se otkrije da su se ozbiljno oglašili o svoje ugovorne obaveze podležu finansijskim kaznama u iznosu od 10% od ukupne vrednosti Ugovora. Ova stopa se može povećati do 20% u slučaju ponovljenog prekršaja tokom perioda od pet godina od prvog prekršaja.

Član 11 Specifikacije i tehnička dokumentacija

- 11.1 Konsultant će pripremiti sve specifikacije i svu tehničku dokumentaciju koristeći prihvaćene i opšte priznate sisteme prihvatljive za Ugovarača, a imajući u vidu najnovije kriterijume za izradu tehničke dokumentacije.
- 11.2 Konsultant će se pobrinuti da specifikacije, tehnička dokumentacija i sva dokumentacija koja se odnosi na nabavku roba i usluga za projekat bude pripremljena na pravedan način kako bi se promovisala konkurentnost pri tenderu.

Član 12 Naknada štete

- 12.1 Konsultant će snositi troškove, obešteti i zaštititi Ugovarača, njegove zastupnike i zaposlene od svih radnji, žalbi, gubitaka ili štete koji proističu iz radnji i propusta Konsultanta prilikom pružanja usluga, uključujući i kršenje zakonskih odredbi, ili prava trećih lica, u pogledu patenata, robnih marki i ostalih oblika intelektualnog vlasništva kao što su autorska prava.
- 12.2 Konsultant će snositi troškove, obešteti i zaštititi Ugovarača, njegove zastupnike i zaposlene od svih radnji, žalbi, gubitaka ili šteta koje proističu iz radnji i propusta Konsultanta prilikom izvršenja ugovora pod sledećim uslovima:

Opšti uslovi za ugovore o pružanju usluga za spoljne aktivnosti Evropske zajednice

- a) Konsultant je obavešten o takvim radnjama, žalbama, gubicima ili šteti najkasnije 30 dana nakon što je Ugovarač iste otkrio;
- b) maksimalna obaveza Konsultanta prema Ugovaraču ograničena na iznos jednak ugovornoj vrednosti, što neće važiti za gubitke i štete koje su nanete trećim licima od strane Konsultanta ili su nastale kao rezultat samovoljnog ponašanja Konsultanta;
- c) obaveza Konsultanta je ograničena na radnje, žalbe, gubitke i štete koje su direktna posledica neizvršavanja obaveza iz ugovora i to ne uključuje obaveze koje proističu iz nepredviđenih okolnosti koje su slučajne ili indirektno utiču na neizvršavanje obaveza.
- 12.3 Na zahtev Ugovarača, Konsultant će snositi troškove da bi otklonio greške nastale prilikom pružanja usluga u slučaju neizvršavanja svojih obaveza iz ugovora.
- 12.4 Konsultant ne snosi nikakvu odgovornost za radnje, žalbe, gubitke i štetu pod navedenim okolnostima:
- a) Ugovarač propušta da postupi po preporuci Konsultanta ili poništava delo, odluku ili preporuku Konsultanta ili zahteva od Konsultanta da primeni odluku ili preporuku sa kojom se Konsultant ne slaže ili prema kojoj je ozbiljno uzdržan; ili
- b) neodgovarajuće izvršavanje instrukcija Konsultanta od strane zastupnika, radnika ili nezavisnih izvođača koje angažuje Ugovarač.
- 12.5 Konsultant ostaje odgovoran za kršenje svojih obaveza iz ugovora nakon pružanja usluga u periodu koji može biti određen zakonom u skladu sa kojim je nastao ugovor.

Član 13 Zdravstveno osiguranje i ostali vidovi osiguranja

- 13.1 Ugovarač može zahtevati od Konsultanta i/ili njegovog osoblja koje pruža usluge da budu podvrgnuti lekarskom pregledu koji će izvršiti lekar opšte prakse pre nego napuste svoje stalno mesto boravka i što je pre moguće dostaviti Ugovaraču lekarski izveštaj koji je tom prilikom nastao.
- 13.2 Za period izvršavanja ugovora, Konsultant će dobiti zdravstveno osiguranje za sebe i ostala zaposlena lica ili izvođače iz ugovora. Ugovarač neće imati nikakve obaveze prema zdravstvenim troškovima Konsultanta.
- 13.3 U roku od 20 dana od potpisivanja ugovora, Konsultant će izvaditi i održavati punu polisu osiguranja na iznos koji je do visine maksimalnog iznosa predviđenog zakonskim propisima u zemlji Ugovarača i iznosa predviđenog zakonskim propisima u zemlji gde je sedište Konsultanta i gde ima pokriće, tokom perioda izvršavanja ugovora, u navedenim aspektima:
- a) obaveza Konsultanta u pogledu bolesti ili industrijskih nesreća koje mogu da zadese njegove radnike uključujući i troškove povratka u domovinu iz zdravstvenih razloga;
- b) gubitak, ili oštećenje opreme Ugovarača koja se koristi za izvršenje ugovora;
- c) građanska odgovornost u slučaju nesreća nanetih trećim licima ili Ugovaraču i bilo kom zaposlenom licu iz te nadležnosti koje proističu iz izvršavanja ugovora.
- d) slučajna smrt ili trajna nesposobnost kao rezultat telesne povrede nastale u vezi sa ugovorom; i
- 13.4 Konsultant će osigurati lične hartije od vrednosti svojih zaposlenih, stručnjaka i članova njihovih porodica koji se nalaze na teritoriji zemlje korisnice od gubitka i oštećenja.
- 13.5 Konsultant će pribaviti dokaze za potrebe polise osiguranja i redovne isplate premija bez odlaganja kada to od njega zahteva Ugovarač ili Direktor projekta.
- 13.6 Konsultant će primeniti mere bezbednosti protiv fizičke opasnosti sa kojom su suočeni njegovi zaposleni, stručnjaci i članovi njihovih porodica koji se nalaze na teritoriji zemlje korisnice.
- 13.7 Konsultant će takođe biti odgovoran za praćenje stepena fizičkog rizika kojem su izloženi njegovi zaposleni, stručnjaci i članovi njihovih porodica koji se nalaze na teritoriji zemlje korisnice i za izveštavanje Ugovarača o situaciji. U slučaju da Konsultant postane svestan neminovne opasnosti po život ili zdravlje svojih zaposlenih, stručnjaka i članova njihovih porodica, Konsultant može da preduzme neodložne mere da skloni dotična lica na sigurno mesto. Ako Konsultant

preduzme ovakve mere, to mora odmah biti saopšteno Direktor projektu i može doći do suspenzije ugovora i skladu sa Članom 35.

Član 14 Prava na intelektualnu i industrijsku svojinu

- 14.1 Svi izveštaji i materijal kao što su karte, dijagrami, tehnička dokumentacija i specifikacije, planovi, statistički podaci, proračuni, baze podataka, softveri i prateća evidencija ili materijali koje je Konsultant dobio, sakupio ili pripremio tokom izvršenja ugovora biće apsolutno vlasništvo Ugovarača, osim ukoliko nije drugačije naznačeno. Konsultant će, po završetku ugovora, dostaviti sve takve dokumente i podatke Ugovaraču. Konsultant može da zadrži kopije tih dokumenata i podataka i neće ih koristiti u ni u kakve svrhe koje nemaju veze sa ugovorom bez prethodnog pismenog odobrenja od strane Ugovarača.
- 14.2 Konsultant neće objavljivati članke koji se odnose na usluge ili ih spominjati kada usluge pruža drugom licu, ili obelodaniti informacije koje dobija od Ugovarača, bez prethodnog pismenog odobrenja od strane Ugovarača.
- 14.3 Svi rezultati i prava na njih, uključujući autorska prava i druga prava na intelektualnu i industrijsku svojinu, koja su stečena tokom izvršenja ugovora biće apsolutno vlasništvo Ugovarača, koji ista može koristiti, objavljivati, ustupiti ili preneti po svom nahođenju, bez geografskih ili nekih drugih ograničenja, osim tamo gde prava na intelektualnu ili industrijsku svojinu već postoje.

PRIRODA USLUGA

Član 15 Obim usluga

- 15.1 Obim usluga je detaljno opisan u Aneksu II i Aneksu III.
- 15.2 Na mestima gde ovaj ugovor ima savetodavnu funkciju u korist Ugovarača i/ili Direktora projekta u vezi sa tehničkim aspektima projekta koji mogu proizaći iz njegovog sprovođenja, Konsultant neće biti odgovoran za donošenje odluka.
- 15.3 Na mestima gde se ovaj ugovor odnosi na upravljanje sprovođenjem projekta, Konsultant će preuzeti na sebe sve dužnosti upravljanja vezane za nadzor nad izvođenjem projekta, koji potpada pod nadležnost Direktora projekta.
- 15.4 Ako se od Konsultanta zahteva da pripremi tenderski dosije, taj dosije će sadržavati sva dokumenta neophodna za konsultacije sa podobnim izvođačima, proizvođačima i dobavljačima, i za pripremanje tenderskih procedura za izvođenje radova, nabavke ili pružanje usluga sadržanih u pozivu na tender. Ugovarač će Konsultantu pružiti informacije neophodne za sastavljanje administrativnog dela tenderskog dosijea.

Član 16 Osoblje i oprema

- 16.1 Konsultant mora da obavesti Ugovarača o osoblju koje Konsultant namerava da zaposli na realizaciji ugovora, pored ključnih stručnjaka čije su biografije sadržane u Aneksu IV. U Aneksu II i/ili Aneksu III će biti naveden minimalni nivo obrazovanja, kvalifikacija i iskustva osoblja i, gde je to potrebno, tražena specijalizacija. Ugovarač ima pravo da se usprotivi odluci Konsultanta o izboru osoblja.
- 16.2 Svi oni koji rade na projektu uz odobrenje Ugovarača počćeće sa obavljanjem svojih dužnosti na dan ili tokom perioda postavljenog u Aneksu II i/ili Aneksu III, ili ako ne, onda na dan ili tokom perioda koji odrede Ugovarač ili Direktor projekta i o tome obaveste Konsultanta.
- 16.3 Osim kada u delu Posebni uslovi nije drugačije naznačeno, oni koji rade po ugovoru biće nastanjeni blizu svog radnog mesta. Kada se deo usluga pruža van zemlje korisnice, Konsultant će stalno izveštavati Direktora projekta o imenima i kvalifikacijama ljudi kojima je poveren taj deo usluga.
- 16.4 Konsultant će:
- a) proslediti Direktor projektu u roku od 30 dana od kada obe strane potpišu ugovor, predlog rasporeda za zapošljavanje osoblja;
  - b) obavestiti Direktora projekta o danu dolaska i odlaska svakog člana osoblja;
  - c) podneti Direktor projektu na pismeno odobrenje blagovremeni zahtev za postavljenje stručnjaka koji nisu ključni.

- 16.5 Konsultant će usvojiti sve mere koje su neophodne da bi pružio ili nastavio da pruža svom osoblju potrebnu opremu i rezervnu opremu u cilju efikasnog obavljanja zadatih dužnosti.

Član 17 Zamena članova osoblja

- 17.1 Konsultant neće vršiti izmene odobrene strukture svog osoblja bez prethodnog odobrenja Ugovarača u pisanoj formi. Konsultant mora na sopstvenu inicijativu da predloži zamenu u navedenim slučajevima:
- a) U slučaju smrti, u slučaju bolesti ili u slučaju nesreće nekog člana osoblja.
  - b) Ako bude neophodno da se zameni neki član osoblja iz razloga koji su van kontrole Konsultanta (npr. ostavka, itd.).
- 17.2 Štaviše, u toku izvršenja ugovora, i na osnovu pismenog i opravdanog zahteva, Ugovarač može da zatraži zamenu ukoliko smatra da je neki član osoblja nesposoban ili ne obavlja svoje dužnosti iz ugovora.
- 17.3 Tamo gde neki član osoblja mora da bude zamenjen, zamena mora da poseduje bar jednak nivo kvalifikacija i iskustva, a novčana naknada koju treba isplatiti zameni ne može da premaši onu koju je primao zamenjeni član osoblja. Gde Konsultant ne može da obezbedi zamenu sa jednakim kvalifikacijama i/ili iskustvom, Ugovarač može da odluči ili da raskine ugovor, ukoliko je pravilno izvršavanje istog ugroženo, ili, ukoliko smatra da to nije slučaj, da prihvati zamenu, pod uslovom da se ponovo pregovara o visini plate da bi ona bila na odgovarajućem nivou.
- 17.4 Za dodatne troškove nastale zamenom osoblja odgovoran je Konsultant. Kada se za nekog stručnjaka odmah ne nađe zamena ili treba da prođe neko vreme pre nego što novi stručnjak preuzme njegove funkcije, Ugovarač može da traži od Konsultanta da dodeli projekat nekom privremeno angažovanom stručnjaku do dolaska novog stručnjaka, ili da preduzme druge mere da nadomesti privremeno odsustvo stručnjaka koji nedostaje. I u jednom i u drugom slučaju, Ugovarač ne vrši plaćanje tokom perioda odsustva stručnjaka ili njegove zamene.

Član 18 Pripravnici

- 18.1 Ako se uslovima angažovanja tako zahteva, Konsultant će obezbediti obuku za period izvršavanja ugovora za pripravnike koji su raspoređeni na poslovima od strane Ugovarača, a u skladu sa odredbama ugovora.
- 18.2 Obučavanje takvih pripravnika on strane Konsultanta neće im dodeliti status njegovih zaposlenih. Međutim, oni moraju da se ponašaju u skladu sa instrukcijama Konsultanta i u skladu sa odredbama Člana 8, kao da su njegovi zaposleni. Konsultant može na osnovu razumnog zahteva u pisanoj formi da ostvari zamenu bilo kog pripravnika čiji rad ili ponašanje nije zadovoljavajuće.
- 18.3 Osim ako nije drugačije predviđeno ugovorom, plata pripravnika, troškovi smeštaja, putni i ostali troškovi koje pripravnici napravi, padaju na teret Ugovarača.
- 18.4 Konsultant će pisati kvartalne izveštaje Ugovaraču o toku obučavanja. Neposredno pre završetka perioda izvršenja ugovora, Konsultant će sastaviti izveštaj o rezultatima obuke i oceni kvalifikacija koje su pripravnici stekli, a za potrebe njihovog budućeg profesionalnog angažovanja. Forma takvih izveštaja i procedura za podnošenje istih biće kako stoji u uslovima angažovanja.

IZVRŠENJE UGOVORA

Član 19 Odlaganje izvršenja

- 19.1 Ukoliko Konsultant ne pruži usluge tokom perioda za izvršenje naznačenog u ugovoru, Ugovarač će, bez formalnog obaveštenja i bez štete po ostale pravne lekove iz ugovora, imati prava na likvidnu odštetu za svaki dan, ili njegov deo, koji protekne između završetka perioda izvršenja naznačenog u ugovoru i stvarnog završetka perioda izvršenja.
- 19.2 Budžetske obaveze EC koje pokrivaju ugovor prestaju da važe 18 meseci nakon perioda izvršenja ugovora kao što je definisano u Članu 5 Posebnih uslova, osim ukoliko ugovor ne prestane da važi u skladu sa Članom 36.1 Opštih uslova.

- 19.3 Iznos likvidne odštete po danu se izračunava tako što se ugovorna vrednost podeli sa brojem dana predviđenih za period izvršenja ugovora.
- 19.4 Ukoliko ukupna likvidna odšteta premašuje 15% ugovorne vrednosti, Ugovarač može, nakon što obavesti Konsultanta, da uradi sledeće:
- a) raskine ugovor; i
  - b) ispuní usluge o trošku Konsultanta.

Član 20 Izmene i dopune ugovora

- 20.1 Svaka izmena i dopuna ugovora mora biti izložena u pismenoj formi u prilogu, i da bude zaključena pod istim uslovima kao i originalni ugovor. Ako zahtev za izmenu i dopunu ugovora upućuje Konsultant, on mora dostaviti takav zahtev Ugovaraču najmanje 30 dana pre nego što izmene i dopune ugovora treba da stupe na snagu, osim u slučajevima kada Konsultant blagovremeno dokaže njihovu osnovanost i to bude prihvaćeno od strane Ugovarača.
- 20.2 Međutim, kada izmene i dopune ne utiču na osnovnu svrhu ugovora i kada je, kod ugovora zasnovanih na novčanoj naknadi, finansijsko dejstvo ograničeno na transfer u okviru novčanih naknada ili između novčanih naknada i pokrićem za nepredviđene izdatke i pokrićem za kontrolu rashoda s obzirom na činjenicu da se ovo drugo navedeno pokriće ne može umanjiti sa, uključujući varijaciju manju od 15% od prvobitnog iznosa za datu liniju u Budžetskom pregledu u Aneksu V, Direktor projekta ima ovlašćenje da naloži bilo kakvu promenu bilo kog dela usluga neophodnih za pravilno izvršenje ugovora, bez promene predmeta ili obima ugovora. Takve promene mogu da se odnose na dodavanje, izostavljanje, zamene i promene u kvalitetu, kvantitetu, datom redosledu, metodi ili vremenskim ograničenjima za izvršenje usluga.
- 20.3 Takav nalog za izmenom ne podrazumeva produženje perioda za izvršenje ili, kod ugovora zasnovanih na novčanoj naknadi, bilo kakvu izmenu u delu Ukupne novčane naknade, Odredbe za vanredne troškove i Odredbe za kontrolu rashoda.
- 20.4 Pre bilo kakvog upravnog naloga za izmenu, Direktor projekta će obavestiti Konsultanta o prirodi i formi te izmene. Što je pre moguće, nakon primanja takvog obaveštenja, Konsultant će podneti Direktor projekta predlog u pismenoj formi koji sadrži:
- a) opis usluga koje treba pružiti ili mera koje treba preduzeti i program za izvršenje; i
  - b) sve neophodne modifikacije na programu pružanja usluga ili na obavezama Konsultanta iz ugovora; i
  - c) kod ugovora zasnovanih na novčanoj naknadi, svako usaglašavanje sa ugovornom vrednosti je u skladu sa navedenim principima:
    - i) kada je zadatak sličnog karaktera i kada se izvršava pod sličnim okolnostima kao i neka stavka za koju je data cena u budžetskom pregledu, odgovarajući broj radnih dana biće vrednovan po stopi novčane naknade koja je u njoj sadržana;
    - ii) kada zadatak nije sličnog karaktera i kada se ne izvršava pod sličnim okolnostima, stopa novčane naknade iz ugovora će se primeniti na procenjeni broj radnih dana ukoliko je to u razumnim granicama, a ako nije, onda Direktor projekta određuje pravičnu procenu stope novčane naknade;
    - iii) tamo gde je izmena nužna usled neizvršenja ili raskida ugovora od strane Konsultanta, svi dodatni troškovi koji se pripisuju toj izmeni snosiće Konsultant.
- 20.5 Nakon prijema predloga Konsultanta, Direktor projekta će što pre odlučiti da li će izmena biti izvršena. Ako Direktor projekta odluči da izmena bude izvršena on će izdati upravni nalog kojim će konstatovati da će izmena biti izvršena pod uslovima koji su dati u predlogu Konsultanta ili onako kako ih je preinačio Direktor projekta u skladu sa Članom 20.4.
- 20.6 Po prijemu upravnog naloga kojim se zahteva data izmena, Konsultant će postupiti u skladu sa istom i u skladu sa ovim Opštim uslovima prilikom njene primene kao da je takva izmena sadržana u ugovoru.
- 20.7 Ugovarač će Konsultantu poslati pismeno obaveštenje sa imenom i adresom Direktora projekta. Konsultant će Ugovaraču poslati pismeno obaveštenje sa svojim imenom i kontakt adresom, bankovnim računom i revizorom/revizorima Ugovora. Konsultant mora da koristi formular iz Aneksa VI za obaveštenja o bankovnom računu i promenama bankovnog računa. Ugovarač ima pravo da se ne složi sa izborom Konsultanta u pogledu bankovnog računa ili revizora.
- 20.8 Sva plaćanja od strane Ugovarača na bankovni račun koji je sadržan u ugovoru imaće oslobađajuće dejstvo.

20.9 Nijedna izmena i dopuna ugovora neće biti retroaktivna. Svaka izmena ugovora koja nije u formi upravnog naloga ili priloga ili u skladu sa Članom 20.7 smatraće se nevažećom.

Član 21 Radno vreme

Radni dani i sati Konsultanta ili njegovog osoblja u zemlji korisnici biće utvrđeni na osnovu zakona, propisa i običaja koji važe u zemlji korisnici i zahteva usluga.

Član 22 Pravo na odmor

22.1 Godišnji odmor koji se koristi u periodu izvršavanja ugovora mora biti u vreme koje odobri Direktor projekta.

22.2 Kod ugovora zasnovanih na novčanoj naknadi, u stopu novčane naknade uračunat je godišnji odmor od najviše 2 meseca za osoblje Konsultanta u periodu izvršavanja ugovora. Shodno tome, dani koji se budu uzimali za godišnji odmor neće se smatrati radnim danima.

22.3 Osoblje Konsultanta neće imati pravo na bolovanje i povremena odsustva, s tim što Direktor projekta može, prema sopstvenom nahođenju, da li iz sažaljenja ili nekih drugih razloga, da dozvoli Konsultantu da uzme neplaćeno odsustvo u periodu izvršavanja ugovora.

Član 23 Informacije

Konsultant će staviti na raspolaganje Direktor projekta ili bilo kom licu ovlašćenom od strane Ugovarača, Evropske komisije ili Evropskog suda revizora sve one informacije koje se odnose na usluge i projekat, a koje oni mogu tražiti u bilo koje doba.

Član 24 Evidencija

24.1 Konsultant će evidentirati potpuno, precizno i sistematski dokumenta i račune u vezi sa uslugama u takvoj formi i sa toliko detalja koliko je dovoljno da se tačno ustanovi da su troškovi za određeni broj radnih dana i stvarni vanredni troškovi evidentirani u fakturi(ma) Konsultanta pravilno raspoređeni na pružanje usluga.

24.2 Kod ugovora zasnovanih na novčanoj naknadi, Konsultant mora da vodi radni list gde se beleže dani u kojima je osoblje Konsultanta radilo. Radne liste mora da odobri Direktor projekta ili lice koje je ovlastio Ugovarač ili sam Ugovarač na mesečnom nivou. Novčani iznosi koje je Konsultant fakturisao moraju da se slažu sa ovim radnim listovima. Kod stručnjaka angažovanih na duže vreme, u radne listove mora da se unese broj radnih dana. Kod stručnjaka angažovanih na kraće vreme, u radne listove mora da se unese broj radnih sati. Vreme utrošeno na putovanja isključivo i neizostavno zarad ostvarivanja svrhe Ugovora može biti uključeno u broj radnih dana ili sati evidentiranih u radnim listovima.

24.3 Ovakva evidencija mora da se čuva u periodu od 7 godina od poslednjeg plaćanja po ugovoru. Ovi dokumenti obuhvataju dokumentaciju koja se odnosi na prihode i rashode i popise, neophodnu za proveru prapratne dokumentacije, uključujući radne listove, avionske i druge karte za prevoz, listice za plate isplaćene stručnjacima i fakture ili priznanice za vanredne troškove. Za slučaj da se ova evidencija ne vodi, to je onda kršenje ugovora i rezultat toga će biti prestanak ugovora.

24.4 Konsultant će dozvoliti Direktor projekta ili bilo kom licu ovlašćenom od strane Ugovarača ili samom Ugovaraču, Evropskoj komisiji ili Evropskom sudu revizora da izvrši inspekciju ili reviziju dokumenata i računa u vezi sa uslugama i da napravi kopije istih, kako za vreme pružanja usluga tako i nakon toga.

Član 25 Verifikacija od strane organa Evropske zajednice

25.1 Konsultant će dozvoliti Evropskoj komisiji, Evropskoj kancelariji za borbu protiv pronevere i Evropskom sudu revizora da verifikuju, tako što će pregledati dokumenta ili uz pomoć kontrole na licu mesta, implementaciju projekta i sprovedu potpunu reviziju, ukoliko je to neophodno, na osnovu prapratne dokumentacije za račune, knjigovodstvena dokumenta i bilo koji drugi dokument u vezi sa finansiranjem projekta. Ove inspekcije se mogu sprovoditi do 7 godina od poslednjeg plaćanja po ugovoru.

Osim toga, Konsultant će dozvoliti Evropskoj kancelariji za borbu protiv pronevere da izvrši provere i verifikaciju na licu mesta u skladu sa procedurama definisanim zakonskim propisima Evropske zajednice za zaštitu finansijskih interesa Evropske zajednice od pronevere i drugih nepravilnosti.

- 25.2 U tom cilju, Konsultant se obavezuje da obezbedi osoblju i predstavnicima Evropske komisije, Evropske kancelarije za borbu protiv pronevere i Evropskog suda revizora neometan pristup mestima i lokalitetima na kojima se izvodi Ugovor, uključujući informacione sisteme, kao i dokumenta i baze podataka koji se tiču tehničkog i finansijskog upravljanja projektom i da preduzme sve korake da olakša njihov rad. Pristup omogućen predstavnicima Evropske komisije, Evropske kancelarije za borbu protiv pronevere i Evropskog suda revizora zasnivaće se na principu poverljivosti u odnosu na treća lica, bez štete po obaveze iz javnog zakona kojem podleže. Dokumenta moraju biti lako dostupna i popunjena tako da olakšaju pregledivanje, a Konsultant mora da obavesti Ugovarača o tome gde se tačno nalaze.

Član 26 Periodični i finalni izveštaji o toku realizacije

- 26.1 Konsultant mora da priprema periodične izveštaje i finalni izveštaj tokom perioda izvršavanja ugovora. Ovi izveštaji će se sastojati od narativnog i finansijskog dela. Format takvih izveštaja je kako Direktor projekta naloži Konsultantu tokom perioda izvršavanja Ugovora.
- 26.2 Sve fakture mora da imaju prateće periodične i finalni izveštaj. Sve fakture po ugovorima zasnovanim na novčanoj naknadi mora da prati ažurirani finansijski izveštaj. Struktura periodičnih ili finalnog finansijskog izveštaja biće ista kao i ona za odobreni budžet (Aneks V) shodno ugovoru. U ovom finansijskom izveštaju će se, u najmanju ruku, iskazati troškovi ostvareni u konkretnom periodu izveštavanja, kumulativni trošak i raspoloživ saldo.
- 26.3 Neposredno pre završetka perioda sprovođenja ugovora, Konsultant će sastaviti finalni izveštaj o toku realizacije i on mora da sadrži, ukoliko je to podesno, kritičku studiju glavnih problema koji su se možda javili tokom izvršavanja ugovora.
- 26.4 Finalni izveštaj o toku realizacije biće prosleđen Direktor projekta najkasnije 60 dana nakon završetka perioda izvršenja ugovora. Ovakav izveštaj nije obavezujući za Ugovarača.
- 26.5 Tamo gde se ugovor sprovodi u fazama, završetak svake faze će iziskivati pripremu finalnog izveštaja o toku realizacije od strane Konsultanta.
- 26.6 Periodični i finalni izveštaji o toku realizacije obuhvaćeni su odredbama Člana 14.

Član 27 Odobravanje izveštaja i dokumenata

- 27.1 Odobrenje od strane Ugovarača za izveštaje i dokumenta koje je sastavio i prosledio Konsultant će biti potvrda da su oni u skladu sa uslovima ugovora.
- 27.2 Ugovarač će, u roku od 45 dana od prijema, obavestiti Konsultanta o svojoj odluci koja se tiče dokumenata i izveštaja koje je primio, navodeći razloge ukoliko je odbio te izveštaje i dokumenta, ili ako zahteva njihovu izmenu i dopunu. Za finalne izveštaje o toku realizacije, vremenski rok je pomeren na 60 dana. Ako Ugovarač ne da nikakve primedbe na račun dokumenta i izveštaja u predviđenom roku, Konsultant može da zahteva pismeno odobrenje istih. Dokumenti i izveštaji će se smatrati odobrenim od strane Ugovarača ako on izričito ne obavesti Konsultanta o svojim primedbama u roku od 45 dana od prijema ovog pismenog zahteva.
- 27.3 Tamo gde neki izveštaj ili dokument koji je odobren od strane Ugovarača podleže izmenama i dopunama koje treba da izvrši Konsultant, Ugovarač propisuje period za vršenje traženih izmena i dopuna.
- 27.4 Tamo gde finalni izveštaj o toku realizacije za ugovor zasnovan na ukupnoj ceni nije odobren, automatski se pristupa proceduri za rešavanje spora.
- 27.5 Tamo gde se ugovor sprovodi u fazama, završetak svake faze će iziskivati odobrenje prethodne faze od strane Ugovarača, osim tamo gde se faze izvode istovremeno.

PLAĆANJA I NAPLATA POTRAŽIVANJA

Član 28 Kontrola rashoda

- 28.1 Kod ugovora koji se zasnivaju na ukupnoj ceni, nije predviđen izveštaj o kontroli rashoda.

28.2 Pre izvršenih plaćanja za ugovore zasnovane na novčanoj naknadi, spoljni revizor koji je član međunarodno priznatog nadzornog tela za statutornu reviziju, kojeg je prijavio Konsultant u skladu sa Članom 20.7, mora da pregleda i verifikuje sve račune i finansijske izveštaje koje je Konsultant slao Ugovaraču.

28.3 Revizor se mora uveriti da postoje relevantni, pouzdani i dovoljni dokazi da su:

- stručnjaci koje je angažovao Konsultant za potrebe ovog ugovora stvarno radili po ovom ugovoru (kako je potkrepljeno dokazima nezavisnih, trećih lica, gde je to moguće) onoliko broja dana koliko je navedeno u računima Konsultanta i u tabeli finansijskog izveštaja koji se predaju uz periodični izveštaj o napredovanju; i
- iznosi koji se potražuju kao nepredviđeni troškovi zaista i nužno bili napravljeni u skladu sa Uslovima angažovanja ovog ugovora.
- iznosi koji se potražuju kao deo pokrića za kontrolu rashoda zaista i nužno bili napravljeni u skladu sa rokovima plaćanja preciziranim u Posebnim uslovima

28.4 Na osnovu svojih ispitivanja, revizor podnosi Konsultantu izveštaj o kontroli rashoda po modelu iz Aneksa VII.

28.5 Konsultant obezbeđuje revizoru sva prava neometanog pristupa kako su pomenuta u Članu 25.

Član 29 Plaćanja i zatezna kamata

29.1 Plaćanja će se vršiti u skladu sa jednom od dve navedene opcije, kako stoji u delu Posebni uslovi Član 3.

Opcija 1: Ugovor zasnovan na novčanoj naknadi

Ugovarač će vršiti isplate Konsultantu na sledeći način:

1. prvo avansno plaćanje, ukoliko Konsultant isto potražuje u visini traženog maksimalnog iznosa kao što je niže precizirano, u roku od 45 dana od dana kad Ugovarač primi Ugovor koji su potpisale obe ugovorne strane, zatim zahtev za plaćanje i finansijsku garanciju, kako je definisano Članom 30; prvo avansno plaćanje će biti u maksimalnom iznosu od 40% ukupne vrednosti ugovora ako je period implementacije 12 meseci i manje; 30% ukupne vrednosti ugovora ako je period implementacije između 12 i 24 meseca, i 20% ukupne vrednosti ugovora ako je period implementacije 24 meseca i više.
2. avansno plaćanje na šest meseci, u slučaju da postoji, kako je definisano u delu Posebni uslovi Član 7.2, u roku od 45 dana od dana kad Ugovarač primi račun sa pratećim periodičnim izveštajem o napredovanju i izveštajem o kontroli rashoda koje treba odobriti u skladu sa Članom 27. Ove tranše avansnog plaćanja će biti u iznosu koji je jednak iznosu koji je dobijen na osnovu izveštaja o kontroli rashoda. Tamo gde kumulativni iznos izvršenih plaćanja dostiže 80% vrednosti ugovora, ukupno avansno plaćanje mora da je već poravnano.
3. Čim se avans na plaćanja poravnaju ili ako se avansno plaćanje ne traži, šestomesečna periodična plaćanja, u slučaju da postoji, vršiće se kako je naznačeno u Članu 7.2 Posebnih uslova, u roku od 45 dana od dana kad Ugovarač primi račun sa pratećim periodičnim izveštajem o napretku i izveštajem o kontroli rashoda, koje on mora da odobri u skladu sa Članom 27. Računi se moraju plaćati na takav način da visina plaćanja ne prelazi 90% maksimalne vrednosti ugovora navedene u Članu 3 Posebnih uslova; 10% je maksimalni iznos finalnog plaćanja.
4. bilans konačne vrednosti ugovora posle verifikacije, u zavisnosti od maksimalne vrednosti ugovora definisane u delu Posebni uslovi Član 3, nakon što se oduzme zbir već isplaćenih iznosa, u roku od 45 dana od dana kad Ugovarač primi račun sa pratećim finalnim izveštajem o napredovanju i finalnim izveštajem o kontroli rashoda, koje on mora da odobri u skladu sa Članom 27.

Opcija 2: Ugovor zasnovan na ukupnoj ceni

Ugovarač će vršiti isplate Konsultantu na sledeći način:

- avans do 60% vrednosti ugovora definisan u delu Posebni uslovi Član 3, u roku od 45 dana od dana kad Ugovarač primi Ugovor koji su potpisale obe ugovorne strane, zatim zahtev za avansno plaćanje i finansijsku garanciju, kako je definisano u Članu 30;
- bilans vrednosti ugovora datog u delu Posebni uslovi Član 3 u roku od 45 dana od dana kad Ugovarač primi završni račun sa pratećim finalnim izveštajem o toku realizacije, koje on mora da odobri u skladu sa Članom 27.

Comment [NS1]: Please check which Article!!!!

29.2 Krajnji rok od 45 kalendarskih dana iz Člana 29.1 ističu na dan kada se zaduži račun Ugovarača. Bez štete po Član 36.3, Ugovarač može da zaustavi odbrojavanje do navedenog roka za bilo koji iznos iz računa koji ospori Direktor projekta, tako što će obavestiti Konsultanta da je taj deo računa neprihvatljiv, ili usled toga što iznos o kojem je reč nije dospelo ili zato što odgovarajući izveštaj ne može biti odobren i Ugovarač smatra da je neophodno obaviti dodatne kontrole. U takvim slučajevima, Ugovarač ne sme da bez razloga zadržava bilo koji neosporeni deo fakturisanog iznosa ali može tražiti razjašnjenje, izmene ili dodatne informacije, što mora biti učinjeno u roku od 30 dana od zahteva. Odbrojavanje do krajnjeg roka će biti nastavljeno na dan kada Ugovarač primi korektno formulisanu fakturu.

29.3 Čim gore pomenuti rok istekne, Konsultant može, u roku od dva meseca od zakasnelog plaćanja, da traži isplatu zatezne kamate na koju polaže pravo:

- po stopi koju primenjuje Evropska centralna banka za svoje glavne finansijske transakcije u Evrima kada se plaćanja vrše u Evrima,
- po reeskontnoj stopi koju primenjuje centralna banka u zemlji korisnici ako se plaćanja vrše u valuti te zemlje.

prvog dana u mesecu kada je rok istekao, plus sedam procentnih bodova. Zatezna kamata će važiti za vreme koje protekne između dana koji je krajnji rok za plaćanje (zaključno sa tim danom) i dana kada se zaduži račun Ugovarača (ne računajući taj dan).

29.4 Plaćanja koja doprevaju od Ugovarača biće izvršena na bankovni račun Konsultanta, u skladu sa Članom 20.7.

29.5 Ugovarač će vršiti plaćanja u Evrima ili nacionalnoj valuti, u skladu sa Članom 7.1 u delu Posebni uslovi. Tamo gde se plaćanje vrši u Evrima, u svrhu Odredbe o nepredviđenim troškovima, stvarni troškovi biće pretvoreni u Euro po kursu koji je objavljen na Infor-Euro prvog radnog dana u mesecu na koji je datiran račun. Tamo gde se plaćanje vrši u nacionalnoj valuti, iznos će biti pretvoren u Euro po kursu koji je objavljen na Infor-Euro prvog radnog dana u mesecu kada se vrši plaćanje.

29.6 Kod ugovora zasnovanih na novčanoj naknadi, fakture mora da imaju i propratne kopije odgovarajućih radnih listova, ili njihovih delova, kako je opisano u Članu 24.2 da bi se opravdao iznos fakturisan za radno vreme stručnjaka. Kod stručnjaka angažovanih na kraće vreme, 7 radnih sati se računa kao jedan radni dan. Kod svih stručnjaka, njihovo ukupno radno vreme mora biti zaokruženo na najbliži celi broj radnih dana zbog fakturisanja.

29.7 Plaćanje zaključnog salda biće u zavisnosti od ispunjenja svih obaveza koje se odnose na izvršavanje svih faza i delova usluga od strane Konsultanta i odobrenja završne faze ili delova usluga od strane Ugovarača. Završno plaćanje biće izvršeno tek nakon što Konsultant preda finalni izveštaj o toku realizacije i završnu izjavu, definisanu kao takvu, i nakon što se Ugovarač iste odobri.

29.8 Ukoliko se desi i potraje bilo koja od dole navedenih okolnosti, Ugovarač može, tako što će pismenim putem obavestiti Konsultanta, da obustavi u celosti ili delimično plaćanja koja po ugovoru sledeju Konsultantu:

- a) Konsultant neizvršava obaveze u skladu sa sprovođenjem ugovora;
- b) svaki drugi uslov za koji je po ugovoru odgovoran Konsultant a koji, po mišljenju Ugovarača, ometa, ili preti da ugrozi, uspešan završetak projekta ili ugovora.

Obaveze plaćanja od strane EZ po ovom Ugovoru prestat će najviše 18 meseci nakon završetka perioda sprovođenja zadataka, osim ako Ugovor ne prestane da važi u skladu sa Članom 36.1 u delu Opšti uslovi.

Član 30 Finansijska garancija

30.1 Ako avansni iznos za isplatu sadržan u Članu 7.2 u delu Posebni uslovi premašuje iznos od 150.000 Evra, Konsultant mora da obezbedi finansijsku garanciju za celi iznos avansnog plaćanja. Ova finansijska garancija mora da važi sve dok Ugovarač ne izvrši povraćaj u skladu sa Članom 29.1 ili Članom 29.2, što zavisi od vrste ugovora.

30.2 Finansijska garancija će biti sa memorandumom date finansijske institucije koristeći uzorak iz Aneksa VI. .

30.3 Ukoliko finansijska garancija prestane da važi a Konsultant propusti da je produži, Ugovarač može ili da odbije od daljih plaćanja koja po Ugovoru sledeju Konsultantu iznos koji može da se kreće do visine ukupnih izvršenih plaćanja, ili da prekine Ugovor ako je po mišljenju Ugovarača neizvodljivo vršiti takve odbitke.

30.4 Ukoliko se ugovor okonča iz bilo kog razloga, može se odmah aktivirati finansijska garancija da bi se isplatio ostatak duga koji Konsultant duguje Ugovaraču, a jemac neće odlagati isplatu ili prigovarati iz bilo kog razloga.

30.5 Kod ugovora zasnovanih na novčanoj naknadi, mora biti izvršen povraćaj eventualne finansijske garancije u celosti čim se odgovarajuća avansna plaćanja poravnaju, a najkasnije do trenutka kada se plati 80% vrednosti ugovora.

30.6 Kod ugovora zasnovanih na ukupnoj ceni, finansijska garancija mora da ostane na snazi dok se ne izvrši završno plaćanje.

Član 31 Naplata potraživanja od Konsultanta

31.1 Konsultant će isplatiti Ugovaraču sve iznose koji premašuju konačnu potvrđenu vrednost u roku od 45 dana od kad primi zahtev da to učini.

31.2 Ako Konsultant ne izvrši isplatu u gore pomenutom roku, Ugovarač može da poveća iznos dugovanja tako što zaračunati kamatu i to:

- po stopi koju primenjuje Evropska centralna banka za svoje glavne finansijske transakcije u Evrima kada se plaćanja vrše u Evrima,
- po reeskontnoj stopi koju primenjuje centralna banka u zemlji korisnici ako se plaćanja vrše u valuti te zemlje.

prvog dana u mesecu kada je rok istekao, plus sedam procentnih poena. Zatezna kamata će važiti za vreme koje protekne između dana koji je krajnji rok za plaćanje (ne računajući taj dan) i dana kada se zaduži račun Ugovarača (zaključno sa tim danom). Svako parcijalno plaćanje pokriva na taj način utvrđenu kamatu.

31.3 Iznosi koje treba isplatiti Ugovaraču mogu se prebiti sa iznosima koji se po bilo kojoj osnovi duguju Konsultantu. To neće imati uticaja na pravo Konsultanta i Ugovarača da se slože oko toga da isplate budu u ratama. Tamo gde je to potrebno, Evropska Zajednica može da, kao donator, zameni Ugovarača.

31.4 Bankarske provizije koje proističu iz isplate dugovanja prema Ugovaraču snosiće isključivo Konsultant.

Član 32 Korekcija cena

Osim ako nije drugačije predviđeno u delu Posebni uslovi, ukupna cena kod ugovora zasnovanih na ukupnoj ceni i visina novčane naknade kod ugovora zasnovanih na novčanoj naknadi neće se menjati.

Član 33 Plaćanje trećim licima

33.1 Sva plaćanja trećim licima mogu se vršiti samo nakon prenosa ugovornog prava u skladu sa Članom 3.

33.2 Prijavljivanje korisnika prenosa ugovornog prava biće isključiva obaveza Konsultanta.

33.3 U slučaju zakonske zaplene imovine Konsultanta koja utiče na plaćanja koja mu po ugovoru sledeju i bez štete po rokove iz Člana 29, Ugovarač ima 60 dana, počev od dana kada dobije potvrdu o definitivnom otklanjanju prepreke za plaćanja, da nastavi sa plaćanjima Konsultantu.

KRŠENJE I RASKID UGOVORA

Član 34 Kršenje ugovora

34.1 Obe strane krše ugovor kada ne izvršavaju bilo koju od datih obaveza iz ugovora.

34.2 Kada dođe do kršenja ugovora, strana oštećena kršenjem ugovora ima pravo na jedan od navedenih pravnih lekova:

- a) odšteta; i/ili
- b) prestanak ugovora.

34.3 Odšteta može biti:

- a) opšta odšteta; ili
- b) likvidna odšteta.

34.4 U svakom od slučajeva kada Ugovarač ima pravo na odštetu, on može da oduzme iznos za odštetu od bilo koje sume koja treba da se isplati Konsultantu ili da se pozove na odgovarajuću garanciju.

34.5 Ugovarač ima pravo na naknadu bilo koje štete koja se bude manifestovala nakon ispunjenja ugovora u skladu sa zakonima koji važe za dati ugovor.

Član 35 Suspenzija ugovora

35.1 Tamo gde je procedura dodeljivanja ili izvršenja ugovora učinjena nevažećom usled suštinskih grešaka ili nepravilnosti ili prevara, Ugovarač će suspendovati izvršenje ugovora.

35.2 Tamo gde se takve greške, nepravilnosti i prevare pripisuju Konsultantu, Ugovarač može uz to da odbije da izvrši plaćanja ili može da zatraži povraćaj već isplaćenih iznosa, srazmerno ozbiljnosti grešaka, nepravilnosti i prevara.

Član 36 Raskid ugovora od strane Ugovarača

36.1 Ovaj ugovor će automatski biti raskinut ako se ne izvrše nikakva plaćanja tokom perioda od tri godine nakon što obe strane potpišu ugovor.

36.2 Raskid ugovora biće bez štete po bilo koja druga prava ili ovlašćenja Ugovarača i Konsultanta koja im po ugovoru pripadaju.

36.3 Pored ovih osnova za raskid ugovora definisanim ovim Opštim uslovima, Ugovarač može da raskine ugovor nakon što će 7 dana unapred o tome obavestiti Konsultanta u jednom od navedenih slučajeva:

- a) Konsultant u znatnoj meri ne vrši pružanje usluga u skladu sa ugovorom;
- b) Konsultant se, u razumnom roku, ne pridržava upozorenja koje mu je dao Direktor projekta kojim od njega zahteva da ispravi neuspeh ili nemaran stav prema ispunjavanju obaveza iz ugovora, čime ozbiljno ugrožava ispravno i blagovremeno pružanje usluga;
- c) Konsultant odbija ili propušta da postupi po upravnom nalogu Direktora projekta;
- d) Konsultant ustupa ugovor ili podugovor bez ovlašćenja Ugovarača;
- e) Konsultant je bankrotirao ili je stupio u likvidacioni postupak, vodi sudske sporove, stupio u nagodbu sa poveriocima, obustavio poslovne aktivnosti, ili je predmet sudskog postupka po sličnim pitanjima, ili se nalazi u nekoj podudarnoj situaciji koja proističe iz neke slične procedure predviđene državnim zakonodavstvom ili propisima;
- f) Konsultant je osuđen za prekršaj koji se tiče njegovog ponašanja pri vršenju profesionalne delatnosti presudom koja ima dejstvo *res judicata*;
- g) Konsultant je kriv za grubi nehat pri vršenju profesionalne delatnosti što je Ugovarač dokazao na način koji može opravdati;
- h) Konsultant je predmet presude koja ima dejstvo *res judicata* za prevaru, korupciju, veze sa nekom kriminalnom organizacijom ili za druge nelegalne aktivnosti pogubne po finansijske interese EZ-e;
- i) nakon još jedne procedure nabavke ili procedure dodeljivanja donacije koju finansira EZ, potvrđeno je da Konsultant ozbiljno krši ugovor jer ne postupa u skladu sa svojim ugovornim obavezama.
- j) kod Konsultanta dolazi do organizacionih izmena koje uključuju promenu pravnog subjektiviteta, pravne prirode ili kontrole, osim ako takve izmene nisu unete u prilog uz ugovor;
- k) dolazi do neke pravne nesposobnosti koja ometa sprovođenje ugovora;
- l) Konsultant ne uspeva da obezbedi tražene garancije ili osiguranje, ili lice koje treba da obezbedi temeljne garancije ili osiguranje nije sposobno da se drži svojih obaveza.

36.4 Ugovarač može, nakon toga, da dovrši pružanje usluga sam, ili da zaključi ugovor sa trećim licem, o trošku Konsultanta. Odgovornost Konsultanta za kašnjenje u izvršavanju će prestati odmah kada Ugovarač raskine Ugovore bez štete po bilo koju odgovornost iz ugovora koja je možda već učinjena.

36.5 Nakon raskida ugovora ili kada primi obaveštenje o istom, Konsultant će odmah preduzeti korake da smesta privede pružanje usluga kraju na valjan način i sa minimalnim troškovima.

- 36.6 Direktor projekta će, što je pre moguće nakon raskida ugovora, potvrditi vrednost usluga i sve iznose neisplaćene Konsultantu kao na dan raskida ugovora.
- 36.7 Ugovarač neće biti u obavezi da vrši dalja plaćanja Konsultantu sve dok se ne dovrši pružanje usluga, posle čega će Ugovarač imati pravo da od Konsultanta naplati svoja potraživanja za dodatne troškove oko završetka pružanja usluga, ako ih je bilo, ili će platiti ostatak koji duguje Konsultantu.
- 36.8 Ukoliko Ugovarač raskine ugovor, on će imati pravo na naplatu svojih potraživanja od Konsultanta za pretrpljeni gubitak u visini do maksimalnog iznosa koji je dat u ugovoru. Ako maksimalni iznos nije dat u ugovoru, Ugovarač će, bez štete po ostale pravne lekove iz ugovora, imati pravo da naplati svoja potraživanja za onaj deo ugovorne vrednosti koja se pripisuje delu usluga koji, zbog greške Konsultanta, nije dovršen na zadovoljavajući način.
- 36.9 Konsultant neće imati pravo da, uz iznose koji mu se duguju za već izvršene radove, potražuje kompenzaciju za pretrpljeni gubitak ili povredu.

Član 37 Raskid ugovora od strane Konsultanta

- 37.1 Konsultant može, posle 14 dana od kad obavesti Ugovarača, da raskine ugovor ako Ugovarač:
- a) ne isplati Konsultantu iznose koje mu duguje po potvrdi Direktora projekta nakon isteka roka datog u Članu 29; ili
  - b) ne ispunjava dosledno svoje obaveze nakon ponovljenih opomena; ili
  - c) suspenduje tok pružanja usluga ili bilo kog dela usluga na više od 90 dana iz razloga koji nisu navedeni u ugovoru, ili nisu prouzrokovani greškom Konsultanta.
- 37.2 Takav raskid ugovora biće bez štete po bilo koja druga prava Ugovarača i Konsultanta koja im po ugovoru pripadaju.
- 37.3 U slučaju takvog raskida ugovora, Ugovarač će platiti Konsultantu za svaki gubitak ili povredu koje može da pretrpi Konsultant. To dodatno plaćanje ne može da bude do te mere da ukupna plaćanja premaše iznos dat u delu Posebni uslovi Član 3.

Član 38 Vis major (Viša sila)

- 38.1 Za nijednu od ugovornih strana se neće smatrati da krši svoje obaveze iz ugovora ukoliko je ispunjavanje tih obaveza sprečeno okolnostima više sile koje nastanu posle dana kad obe ugovorne strane potpišu ugovor.
- 38.2 Termin „vis major“, kako je ovde upotrebljen, odnosiće se na višu silu, štrajkove, otpuštanje radnika ili druge nereda na radu, dela državnog neprijatelja, ratove, bilo da su objavljeni ili nisu, blokade, pobune, nemire, epidemije, odrone, zemljotrese, oluje, gromove, poplave, erozije, građanske nereda, eksplozije, i sve druge nepredvidljive događaje, van kontrole obe ugovorne strane, a koje nijedna ugovorna strana ne može da savlada ma koliko se trudila.
- 38.3 Ugovorna strana koja je pretrpela posledice više sile preduzeće sve moguće mere da otkloni svoju nesposobnost da ispunjava obaveze iz ugovora sa minimalnim odlaganjem.
- 38.4 Uprkos odredbama Člana 19 i Člana 35, Konsultant neće biti obavezan na naknadu likvidne štete ili raskid ugovora zbog neizvršenja ako, i u toj meri da, njegovo kašnjenje u ispunjavanju svojih obaveza ili ne ispunjavanju svojih obaveza iz ugovora jeste rezultat više sile. Slično tome, uprkos odredbama Člana 29 i Člana 37, Ugovarač neće biti obavezan da plaća kamatu na zakasnela plaćanja, za neizvršavanje ili raskid ugovora od strane Konsultanta zbog neizvršenja, ako, i u toj meri da, kašnjenje Ugovarača ili svako drugo ne ispunjavanje njegovih obaveza jeste rezultat više sile.
- 38.5 Ukoliko bilo koja od dve ugovorne strane smatra da su se desile okolnosti više sile, a koje mogu da utiču na ispunjavanje njihovih obaveza, ona će odmah izvestiti drugu ugovornu stranu navodeći sve detalje o prirodi, mogućem trajanju i eventualnim posledicama tih okolnosti. Osim ako Direktor projekta drugačije ne naredi pismenim putem, Konsultant će nastaviti da ispunjava svoje obaveze iz ugovora koliko je to praktično moguće, i potražiće sva prihvatljiva alternativna sredstva koja nisu pometena okolnostima više sile da bi ispunio svoje obaveze. Konsultant neće primeniti ta alternativna sredstva osim ako mu Direktor projekta ne naredi da to učini.
- 38.6 Kod ugovora zasnovanih na novčanoj naknadi, ako Konsultant napravi dodatne troškove pridržavajući se uputstava Direktora projekta ili primenjujući alternativna sredstva iz Člana 38.5, visina tom prilikom nastalih troškova biće odobrena od strane Direktora projekta zavisno od maksimalne ugovorne vrednosti.

38.7 Ako dođe do okolnosti više sile i ako potraju duže od 180 dana onda, bez obzira na produženje perioda za izvršenje koje može iz tih razloga biti odobreno Konsultantu, obe ugovorne strane imaju pravo da postupe po obaveštenju na dodatnih 30 dana za raskid ugovora. Ako se po isteku perioda od 30 dana situacija više sile nastavi, ugovor se raskida i, kao posledica toga, obe ugovorne strane bivaju oslobođene od daljeg sprovođenja ugovora.

Član 39 Smrt

39.1 Ako je Konsultant fizičko lice, ugovor će biti automatski raskinut ako to lice premine. Međutim, Ugovarač će razmotriti svaku ponudu od strane njegovih naslednika ili korisnika ako izraze želju, u roku od 15 dana od dana smrti, da nastave ugovor. Odluka Ugovarača biće saopštena zainteresovanim licima u roku od 30 dana od prijema takve ponude.

39.2 Ako je Konsultant grupa fizičkih lica i jedan ili više njih premine, ugovorne strane će se saglasiti oko izveštaja o toku realizacije usluga i Ugovarač će odlučiti da li da raskine ili da nastavi ugovor u skladu sa obećanjima datih u roku od 15 dana od dana smrti od strane preživelih i od strane naslednika ili korisnika, zavisno od slučaja. Odluka Ugovarača biće saopštena zainteresovanim licima u roku od 30 dana od prijema takve ponude.

39.3 Takva lica će snositi grupnu i pojedinačnu odgovornost za pravilno sprovođenje ugovora u istoj meri kao i Konsultant. Nastavak ugovora podleže pravilima koja se odnose na utvrđivanje svih garancija predviđenih ugovorom.

REŠAVANJE SPOROVA

Član 40 Rešavanje sporova

40.1 Ugovarač i Konsultant će učiniti svaki napor da sporazumno reše svaki spor koji se odnosi na ugovor, a koji može nastati između njih, ili između Direktora projekta i Konsultanta.

40.2 Čim nastane spor, ugovorne strane iz ovog ugovora će pismenim putem obavestiti onu drugu ugovornu stranu o svojim stanovištima po pitanju tog spora i, isto tako, ponuditi neko moguće rešenje. Ako ugovorne strane smatraju da je korisno sastati se i rešiti spor, one će to i učiniti. Svaka ugovorna strana će odgovoriti na zahtev za sporazumnim rešavanjem u roku od 30 dana od takvog zahteva. Rok za postizanje sporazumnog rešenja je 120 dana od datuma na zahtevu. Ako pokušaj da se postigne sporazumno rešenje bude neuspešan ili ako jedna ugovorna strana ne odgovori na vreme na zahtev za rešavanjem, svaka ugovorna strana će biti slobodna da pristupi sledećoj fazi postizanja rešenja 40.3 o čemu će obavestiti drugu ugovornu stranu.

40.3 U odsustvu sporazumnog rešenja, ugovorne strane se mogu sporazumeti da reše spor poravnanjem uz pomoć Evropske komisije u slučaju kada Ugovarač iz tog ugovora nije Evropska komisija. Ako se ne postigne rešenje u roku od 120 dana od početka procesa poravnanja, svaka ugovorna strana ima pravo da pristupi sledećoj fazi procedure za rešavanje sporova.

40.4 U odsustvu sporazumnog rešenja ili poravnanja u roku od 120 dana od početka jedne od ovih procedura, svaka ugovorna strana može predati spor ili na presudu domaćem sudstvu ili arbitraži, kako stoji u delu Posebni uslovi Član 11.

